

Case Study: Electronics, mining and urban mining

A case study for the Dutch Fair Bank and
Insurance Guide

EerlijkeBankwijzer®

Eerlijke
Verzekeringswijzer

Praktijkonderzoek: Electronica, mijnbouw en *urban mining*

Een praktijkonderzoek voor de Eerlijke Bank-
en Verzekeringswijzer

Onderzoek:
Anniek Herder
Hassel Kroes

In samenwerking met:
Jan Willem van Gelder
Evert Hassink (Milieudefensie)

15 januari 2015

Naritaweg 10
1043 BX Amsterdam
Nederland
Tel: 020-8208320
E-mail: profundo@profundo.nl
Website: www.profundo.nl

Samenvatting

Het recyclen van metalen speelt een cruciale rol in de transitie naar een circulaire en duurzame economie. Veel grondstoffen worden schaars, waardoor mijnbouwwerkzaamheden zich in toenemende mate verplaatsten naar onstabiele regio's met vaak een verhoogd risico op milieuproblemen en mensenrechtenschendingen tot gevolg. Landroof, gedwongen verhuizing en het gebruik en de vervuiling van water, behoren tot de meest voorkomende problemen veroorzaakt door mijnbouw en metaalverwerking. Bovendien verbruikt mijnbouw meer energie dan recycling en hergebruik. Ook leidt het huidige gebrek aan metaalrecycling van elektronica tot afvalproblemen. Daarnaast zou grondstoffenschaarste in de toekomst kunnen leiden tot hogere prijzen voor metalen. Het is daarom ook voor de economie van groot belang om een halt toe roepen aan het verspillen van grondstoffen.

Onderzoeksopzet

In dit praktijkonderzoek wordt beoordeeld of zestien financiële instellingen, geselecteerd binnen het kader van de Eerlijke Bank- en Verzekeringswijzer, investeren in recyclingbedrijven en/of mijnbouwbedrijven. In het praktijkonderzoek zijn 60 mijnbouwbedrijven geselecteerd, waarvan de gedolven metalen worden gebruikt voor de productie van elektronica en 65 bedrijven die zich bezig houden met het recyclen van elektronica. De onderzoeksvraag van dit praktijkonderzoek is: in hoeverre investeren financiële instellingen in beide groepen bedrijven en maken deze financiële instellingen gebruik van strategieën zoals engagement en stemrecht om de circulaire economie te bevorderen.

Door middel van investeren in en het promoten van metaalrecyclingbedrijven kunnen banken en verzekeraars de zogenaamde 'gesloten metaalcyclus' ondersteunen. De recyclingsector is een belangrijke speler in het waarborgen van een samenleving waarin metalen op een efficiënte manier worden gebruikt en hergebruikt. Naast een analyse van de investeringen, wordt er in het onderzoek ook gekeken naar bedrijfs- en sectorengagement van de financiële instellingen, door middel waarvan zij invloed uit kunnen oefenen op het gedrag van bedrijven waarin zij investeren.

Resultaten

Dit rapport toont aan dat de belangrijkste Nederlandse banken en verzekeraars een verschillende aanpak hanteren als het gaat om het ondersteunen van de ontwikkelingen in de (elektronica) recycling sector. De grootste Nederlandse banken nemen deel aan evenementen of vermelden het concept circulaire economie op hun website. Echter, op de NIBC na, wordt dit streven niet weerspiegeld in de investeringen van de banken, aangezien ze meer investeren in of kredietverlening verstrekken aan de mijnbouwsector dan aan de recyclingsector. Hoewel ABN Amro, ING en vooral Rabobank erg actief zijn in het promoten van de circulaire economie, geven zij geen openheid over investeringen in de recycling van aan elektronica gerelateerde metalen. Hierdoor is het moeilijk om aan te geven hoeveel financiële instellingen investeren in dergelijke bedrijven. NIBC echter, beschouwt recyclingbedrijven als een interessante en winstgevende investeringsmogelijkheid.

De ASN Bank en de Triodos Bank investeren nauwelijks in metaalrecycling, omdat, volgens hen, veel bedrijven in de metaalsector kampen met duurzaamheidsvraagstukken, zoals vervuiling of links met de wapenindustrie. Echter, ASN Bank en Triodos Bank promoten recycling in hun klantcontact en werken samen met bedrijven die actief zijn in sectoren waar metaalrecycling een relevant onderwerp is.

In de verzekeringssector vallen vooral Achmea, ASR en Delta Lloyd op. Hoewel zij breed investeren om risico's te spreiden, investeren zij relatief gezien meer in recycling dan anderen. In absolute zin is APG, moederbedrijf van Loyalis, de grootste investeerder in recycling bedrijven, terwijl het ook enorme bedragen investeert in de mijnbouw sector. Ook ASR en SNS Reaal hebben een engagementprogramma of communiceren met bedrijven over recycling.

Grote verzekeraars Aegon, Allianz, Generali, ING (NN Groep) en Legal & General ondernemen nauwelijks actie om recycling te promoten, niet door middel van hun investeringen, noch door middel van engagement met bedrijven in deze sector of communicatie over dit thema. Deze vijf grote verzekeraars investeren in grote mate in mijnbouwbedrijven en lijken recycling bedrijven te negeren. De volgende tabel laat een overzicht van de resultaten zien.

Table 1 **Overzicht onderzoeksresultaten**

Financiële instellingen	Waarde aandelen en obligaties in geselecteerde bedrijven (in mln €)		Waarde leningen in geselecteerde bedrijven (in mln €)		Score andere activiteiten
	Mijnbouw	Recycling	Mijnbouw	Recycling	
ABN Amro	4,1	0,4	108,1	0,0	3
Achmea	2,5	0,6	n.a.	n.a.	5
Aegon	211,0	1,3	0,0	0,0	1
Allianz	844,0	9,0	n.a.	n.a.	1
APG	459,9	10,7	n.a.	n.a.	1
ASN Bank	0,0	0,0	0,0	0,0	6
ASR	0,1	0,9	n.a.	n.a.	6
Delta Lloyd	50,7	5,4	0,0	0,0	1
Generali	63,0	2,2	n.a.	n.a.	1
ING	654,5	2,2	700,0	11,0	2
Legal & General	749,9	1,0	n.a.	n.a.	1
NIBC	0,0	0,0	0,0	13,8	5
Rabobank	2,5	0,0	144,0	0,0	4
SNS Reaal	10,2	0,6	0,0	0,0	5
Triodos Bank	0,0	0,0	0,0	0,0	8
Van Lanschot	14,4	0,0	0,0	0,7	1

Toezeggingen

Als gevolg van dit onderzoek hebben zeven financiële instellingen toegezegd om investeringen te verhogen in bedrijven die recycling en efficiënt gebruik van grondstoffen bevorderen en/of om specifieke plannen te ontwikkelen die bijdragen aan (elektronica) recycling op een andere manier. Aegon verwacht dat recycling een grotere rol gaat spelen in het selecteren van bedrijven voor haar investeringen, terwijl Allianz het plan heeft opgevat om een engagementbeleid op te zetten waarbinnen het thema recycling wordt opgenomen. SNS Reaal gaat onderzoeken of het haalbaar is om circulaire economie criteria te implementeren in het proces dat ten grondslag ligt aan haar investeringsbeslissingen.

ASN Bank, ASR, NIBC en Triodos Bank hebben zichzelf gecommitteerd aan het verbeteren van investeringen in bedrijven die in toenemende mate gebruik maken van recycling en het concept 'circulaire economie' promoten. Daarnaast committeert NIBC zich om haar senior management trainingen te geven over de circulaire economie. Triodos Bank onderzoekt de relevantie van een eventuele toetreding tot het platform Circle Economy voor haar financiële producten en duurzaamheidscriteria. ASR heeft een evaluatie van haar duurzaamheidscriteria ingepland. Tot slot heeft Achmea aangegeven zich aan te willen sluiten bij het platform Circular Economy en de samenwerking met een aantal andere organisaties te willen verbeteren om het concept 'circulaire economie' in bedrijfsmodellen te integreren.

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van dit praktijkonderzoek over de investeringen van Nederlandse banken en verzekeraars in mijnbouw- en recyclingbedrijven en hun activiteiten om de transitie naar 'urban mining', en in het bijzonder electronicarecycling, komt de Eerlijke Bank- en Verzekeringswijzer met de volgende aanbevelingen voor de onderzochte financiële instellingen:

1. Verwerk het concept 'circulaire economie' en de omschakeling naar urban mining in het environmental, social and governance (ESG) screening beleid van de verzekeraars en in de *credit risk assesment* van banken. Dit zorgt ervoor dat investeerders en financiers de bedrijven kunnen selecteren die voorop lopen in efficiënte recycling en die nieuwe en innovatieve technologieën introduceren, ook met betrekking tot het ontwerpen van producten, om zo het recycling proces te blijven verbeteren.
2. Bespreek systematisch het concept 'circulaire economie' in het contact met mijnbouw en recycling bedrijven, evenals met andere bedrijven in de elektronica toeleveranciersketen.
3. Bespreek het onderwerp circulaire economie en efficiënt grondstofgebruik, en meer in het bijzonder de transitie naar urban mining, wanneer stemrecht uitgeoefend kan worden.
4. Promoot de transitie naar een circulaire economie onder klanten en andere ondernemers door er over te communiceren, of door het organiseren/bijwonen van evenementen aangaande recycling en efficiënt grondstofgebruik. Als banken en investeerders laten zien dat zij zelf in deze sectoren investeren, draagt dit bij aan de ondersteunende argumenten voor de circulaire economie.
5. Meer openheid over investeringen, engagement en stemmingsprocedures, zonder daarbij de disrespektvol om te gaan met klantenbelangen. Denk bijvoorbeeld aan het rapporteren van het aantal bedrijven waarmee engagement heeft plaatsgevonden en in welke sectoren/regio's zij actief zijn. Rapporteer ook het percentage van investeringen dat niet overeenkomt met het beleid van de financiële instelling en welke stappen worden ondernomen om dit te veranderen.
6. De Eerlijke Bank- en Verzekeringswijzer vraagt banken en verzekeraars die niet volledig hebben meegewerkt aan dit onderzoeksproject, om hun klanten en andere belanghebbenden, zoals vele Nederlandse burgers, serieus te nemen. Klanten en andere belanghebbenden behoren te weten waar hun geld voor wordt gebruikt en of financiële instellingen genoeg aandacht schenken aan het thema mijnbouw en recycling bij het maken van hun investeringsbeslissingen.